

1492: l'inici de la bonhomia catalana

Autor:

Data de publicació: 13-10-2022

El director de continguts i mitjans d'11Onze, Toni Mata, reflexiona en un article sobre la petja catalana als fets històrics que Espanya celebra el 12 d'octubre. Recolzat per un article previ de l'historiador de l'entitat Oriol Garcia Farré, l'article ens explica el context polític al voltant de la Descoberta d'Amèrica.

El 12 d'octubre és la data preferida del nacionalisme espanyol. La celebren a mà alçada els feixistes a Montjuïc i rememora, amb nostàlgia, aquell Dia de la Raça de l'època franquista que, al seu torn, s'emmirallava en "el Imperio Español donde nunca se ponía el sol". Quin mal de panxa els agafaria si sabessin que el 'descobriment' va ser cosa dels catalans. La cursiva de 'descobriment' es deu, efectivament, a què a les terres americanes ja hi vivia gent i que tant xinesos com vikings ja hi havien arribat. Però els espanyols van ser els que es van decidir a espoliar riqueses i esclavitzar indígenes. Per tant, en aquest sentit sí, la primícia és 100% europea. Des d'aleshores, aquests fets duen el malnom de "colonització".

Colom era català? Va home, va

Però anem al que ens ocupa: si dieu en veu alta "Colom era català", us caurà al damunt una allau de desqualificacions que us titllaran de fanàtic, il·luminat, supremacista o ves a saber què. I, per tal d'evitar el soroll, qualsevol català dirà "deixem-ho estar". Ara bé, els historiadors tenen l'obligació d'analitzar els fets i això és el que hem demanat a l'historiador Oriol Garcia Farré. Mirant-ho amb una mica de detall, tal com podeu llegir en aquest article, costa de sostenir el relat espanyol.

Per què? Vegem-ho. El 1492 Espanya no existia. Era la unió de dues corones: la Corona de Castella i la Corona catalanoaragonesa. El tan estimat (a Espanya) Ferran el Catòlic, era el rei català, però això no vol dir que fos gaire estimat a Catalunya. Era de la família Trastàmara, que havia accedit al tron després de l'extinció del llinatge dels comtes de Barcelona amb la mort de Martí l'Humà, i que en aquella època tenia força contestació social a Catalunya.

De fet, el pare de Ferran, Joan II d'Aragó, va protagonitzar la Guerra Civil catalana contra les institucions catalanes per obtenir el control polític. També es va enfrontar amb els pagesos, en les famoses guerres remences que encara recordem amb el crit de "Via fora!".

Des d'aleshores no eren la dinastia més estimada de la història de Catalunya. És més, el 7 de desembre de 1492, al Palau Reial de Barcelona un remença del Maresme va intentar assassinar Ferran el Catòlic. El magnicidi va estar a punt de culminar-se, i, si hi voleu aprofundir, ho podeu fer amb aquest capítol d'El Lloc dels Fets que vaig escriure fa uns anys per TV3.

Per tant, el casament de Ferran el Catòlic amb Isabel de Castella era pels Trastàmara, allò que ara diuen els 'influencers', escriptors o cantants catalans que treballen en castellà: buscaven més públic. L'ampliació de la corona cap a Castella era la millor opció per mantenir-se en el poder, per als Trastàmara. I un bon dia, un senyor anomenat Cristòfor Colom els proposa una idea boja: anar a descobrir les terres de l'altre cantó de l'oceà Atlàntic. Com sabem que aquesta era una empresa catalana? Fent servir les dades i la lògica.

D'una banda, la Corona catalanoaragonesa era una potència naval, mentre que a Castella no devien saber ni si la mar era salada. Penseu que estem al segle XV i que les distàncies no eren les mateixes. Catalunya, en canvi, havia dominat el Mediterrani i havia impulsat el Llibre del Consolat de Mar, que regulava el dret marítim internacional des del segle XIV.

Però si anem als fets, la cosa és encara pitjor. En la comptabilitat de la corona castellana de l'època no hi consta cap inversió per l'expedició de Colom. Recordem que es tracta de dues corones i només consten pagaments en ducats, que és la moneda que s'utilitzava a la Corona catalanoaragonesa. Què ens diu això? Ras i curt que l'expedició la van pagar els catalans. I si la van pagar és perquè tenien experiència en el comerç marítim i confiaven que aquell tal Colom duria riqueses. Per cert, Colón costa força de trobar com a cognom espanyol. Sembla, més aviat, una apropiació castellana. De fet, el mateix que va passar amb tot el que va comportar el 'descobriment' d'Amèrica.

Quan a Castella es van adonar que el negoci era massa lucratiu per deixar-lo en mans catalanes, van canviar els acords amb Colom, el van acusar de traïció (sedició no era un terme utilitzat a l'època!) i la família va caure en desgràcia. Vaja, que tot plegat havia de servir a la glòria d'Espanya. Això explica també la destrucció de documentació de tots aquells fets. Resulta evident que es va voler esborrar la petjada catalana de la més gran fita espanyola de tota la història.

Colom potser va ser, doncs, el primer català entabanat pel projecte espanyol. S'encetava així la tradició catalana de contribuir al projecte espanyol, quedar-ne apartat de les bones notícies i maleir-se per haver-hi contribuït. Una tradició que ha seguit vigent fins als nostres dies amb una bonhomia aclaparadora.

No m'ho acabo de creure

És normal no creure's aquesta història perquè estem tan avesats a la història oficial (adoctrinats, se'n diu), que l'impuls és pensar que tot plegat és una invenció. Però cal fer revisar els fets de manera crítica i tan freda com sigui possible. Quin port tenia Palos de la Frontera al segle XIV? I quin port tenia Pals a la mateixa època? És important informar-se, veure els estudis de restes arqueològiques i lligar caps. I els famosos germans Pinçon? Valencians que tenien els seus negocis a terres gironines, molt a prop de Pals. En propers articles, l'Oriol Garcia aprofundirà sobre aquestes proves esborrades per la historiografia espanyola. La veritat, però, sembla òbvia. La presa de pèl potser va començar el 1492.

Podeu llegir l'article original al següent enllaç: <https://www.11onze.cat/magazine/1492-inici-bonhomia-catalana/>